

Sygn. akt I C 1031/19

WYROK W IMIENIU RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

Dnia 3 grudnia 2019 r.

Sąd Rejonowy w Gdyni I Wydział Cywilny:
Przewodniczący: sędzia Tadeusz Kotuk
Protokolant: st. sekr. sąd. Anna Szymańska

po rozpoznaniu na rozprawie w dniu 26 listopada 2019 r. w G. sprawy z powództwa (...) sp. z o.o. w W. przeciwko S. M.

o zapłatę

I. zasądza od pozwanego S. M. na rzecz powoda (...) sp. z o.o. w W. kwotę 26.717,64 zł (dwadzieścia sześć tysięcy siedemset siedemnaście złotych sześćdziesiąt cztery grosze) oraz

a. odsetki ustawowe za opóźnienie od kwoty 25.423,47 zł za okres od dnia 21 listopada 2018 r. do dnia zapłaty,

b. odsetki ustawowe za opóźnienie od kwoty 1.294,17 zł za okres od dnia 18 lutego 2019 r. do dnia zapłaty;

II. w pozostałym zakresie powództwo oddala;

III. wyrokowi w punkcie I. co do kwoty głównej 2.512,64 zł (dwa tysiące pięćset dwanaście złotych sześćdziesiąt cztery grosze) nadaje rygor natychmiastowej wykonalności;

IV. znosi pomiędzy stronami koszty procesu.

Sygn. akt I C 1031/19

UZASADNIENIE

STAN FAKTYCZNY

W dniu 24 września 2015 r. pomiędzy stronami doszło do zawarcia umowy dotyczącej szkoleń w celu uzyskania przez pozwanego licencji, a następnie świadectwa maszynisty.

Dowód: umowa, k. 30a-31

Następnie w dniu 4 stycznia 2016 r. strony zawarły umowę o pracę dotyczącą zatrudnienia pozwanego w charakterze kandydata na stanowisko maszynisty pojazdu trakcyjnego (na czas oznaczony do 21 listopada 2018 r.), za wynagrodzeniem 1.760 zł, w pełnym wymiarze czasu pracy.

Dowód: umowa o pracę, k. 32

Pozwany przystąpił do objętych umową z dnia 24 września 2015 r. szkoleń, wykonywał też pracę przewidzianą w umowie o pracę z dnia 4 stycznia 2016 r. Otrzymywał też umówione wynagrodzenie.

Dowód: zeznania pozwanego w charakterze strony

W dniu 10 maja 2017 r. pozwany wniósł o rozwiązanie umowy o pracę za porozumieniem stron, zastrzegając, że brak porozumienia w wyznaczonym terminie powinien skutkować potraktowaniem pisma jako oświadczenia o rozwiązaniu umowy o pracę za wypowiedzeniem z dniem 30 czerwca 2017 r.

Dowód: pismo, k. 33

Do porozumienia stron w przedmiocie rozwiązania stosunku pracy nie doszło.

Okoliczność bezsporna

Pozwany zawierając umowę z dnia 24 września 2015 r. był przekonany, że nie będzie musiał zwracać wypłaconego mu na podstawie umowy o pracę wynagrodzenia, gdyż wydawało mu się to niezgodne z jego wiedzą i doświadczeniem życiowym.

Dowód: zeznania pozwanego w charakterze strony

Powód poniósł koszty 1.954 zł tytułem szkolenia teoretycznego pozwanego oraz 558,64 zł tytułem badań profilaktycznych pozwanego.

Okoliczności uznane przez pozwanego

Ponadto powód poniósł następujące koszty związane z wykonaniem umowy z dnia 24 września 2015 r.:

- 5.200 zł tytułem kosztów szkolenia na licencję maszynisty i uzyskania licencji maszynisty

Dowód: oferty komercyjne, k. 45-47

- 6.318 zł tytułem kosztów stażu stanowiskowego i szkolenia praktycznego z taboru kolejowego w ruchu pasażerskim, w tym: 248 zł tytułem 30% czasu pracy pracownika szkolącego (260 godzin, przy średnim wynagrodzeniu szkolącego 22,28 zł za godzinę pracy i liczbie osób szkolonych – 7), 36 zł przy czynnościach rewidenta taboru (odpowiednio 40 godzin, średnie wynagr. 21,21 zł/h, 30% i 7 osób), 6.034 zł przy czynnościach maszynisty pociągu pasażerskiego (500 godzin, średnia wynagr. 40,23 zł/h, 30% i 1 osoba szkolona)

- 12.678 zł tytułem kosztu jazd praktycznych pod nadzorem (liczba godzin 1.051,21 zł, średnie wynagr. szkolącego (40,23 zł/h), współczynnik 30%, szkolona 1 osoba).

Dowód: raporty wynagrodzeń za okres styczeń-sierpień 2016 r., k. 48-226

dzienniki lekcyjne z listami obecności, k. 228-268

lista kandydatów, k. 269

Powód wezwał pozwanego przedprocesowo do zapłaty 52.830,83 zł pismem z dnia 6 listopada 2018 r.

Okoliczność bezsporna

OCENA DOWODÓW

Spór w zakresie faktów dotyczył przede wszystkim wykładni umowy z dnia 24 września 2015 r. w odniesieniu do jej postanowień dotyczących zwrotu kosztów szkoleń. Istota problemu sprowadza się do tego, że w ujęciu literalnym § 5 ust. 3 formułuje zakres podlegających zwrotowi kosztów w sposób nie obejmujący zakresu wymienionego w § 1 ust. 2. Strona powodowa natomiast twierdziła, że w zakresie podlegających zwrotowi kosztów wchodzi też – wbrew literalnemu brzmieniu umowy – także wypłacone pozwanemu wynagrodzenie za pracę.

Zobiektywizowane kryteria wykładni umów (art. 65 § 1 k.c.) w tym przypadku wykluczają przyjęcie stanowiska powoda, gdyż jest sprzeczne z wyraźnym brzmieniem umowy.

Problemu nie rozwiązuje treść § 2 pkt 10, lecz wręcz go pogłębia, gdyż jest to tylko ogólny katalog obowiązków, a punkt pkt 10 sam w sobie nie jest normą pełną, gdyż nie zawiera w przesłanek powstania roszczenia (zawiera je dopiero §

5 pkt 3 umowy). Ponadto punkt 10) § 2 umowy zawiera alternatywę („odpracowanie” lub „zwrot”), które winno być kwalifikowane jako zobowiązanie przemienne, przy czym powód nie wyznaczył jak dotąd pozwanemu w ogóle terminu na wybór (art. 365 § 3 k.c.), stąd dalsza analiza tego zagadnienia jest bezprzedmiotowa.

W takim przypadku powód miał obowiązek udowodnić, że strony rozumiały zgodnie umowę w prezentowany przez siebie sposób (art. 65 § 2 k.c.). Jest to bowiem zagadnienie sporne dotyczące faktu.

Powód tego nie udowodnił: pozwany w trakcie przesłuchania w charakterze strony potwierdził dotychczas prezentowany sposób rozumienia umowy (tj. że wynagrodzenie za pracę nie podlega zwrotowi, co Sąd uznaje za wiarygodne, gdyż w polskim społeczeństwie faktycznie powszechnie utrwalony jest pogląd, że wynagrodzenie za wykonaną pracę nie podlega zwrotowi po jej rozwiązaniu), zaś strona powodowa nie przedstawiła w omawianym zakresie żadnego dowodu, a nawet wyraźnie zrezygnowała z przesłuchania przedstawicieli pozwanego w charakterze strony, ani nie zawnioskowała jako świadków osób reprezentujących powoda przy zawieraniu umowy z dnia 24 września 2015 r. Reasumując, wiarygodny materiał dowodowy wskazuje, że wykładnia umowy z dnia 24 września 2015 r. wyklucza przyjęcie, że kosztem podlegającym zwrotowi jest także otrzymane przez pozwanego wynagrodzenie za pracę.

Drugi element sporu o fakty dotyczył kwestii wyliczenia kosztów zwrotu składników żądania opisanych w punktach 2) i 4) żądania pozwu. Strona pozwana kwestionowała przyjęty przez powoda współczynnik (30%) średniego wynagrodzenia pracownika szkolącego jako arbitralny oraz powołując się m.in. na to, że nie powstały w danym wypadku żadne dodatkowe realne koszty po stronie powoda. Zdaniem Sądu jasnym jest, że wykonywanie przez pracownika szkolącego czynności związanych z praktycznym szkoleniem kandydata na stanowisko maszynisty wiąże się z poświęceniem części czasu pracy na czynności instruktorskie, co oznacza, że z punktu widzenia pracodawcy taki pracownik szkolący jest mniej wydajny. Nie da się w tego precyzyjnie zmierzyć (skwantyfikować) i przyjęcie pewnego kompromisowego współczynnika jest czymś niezbędnym. Sąd ocenia, że współczynnik 30%, stanowiący w istocie zryczałtowany wskaźnik spadku wydajności pracownika szkolącego jest akceptowalny i rozsądny. Z jednej strony charakter szkolenia wyklucza uznanie, że pracownik szkolący jest zajęty szkoleniem w przeważającym stopniu, gdyż byli to pracownicy na odpowiedzialnych stanowiskach przy taborze i ruchu pociągów, z drugiej strony nie można twierdzić, że szkolenie praktyczne miało zupełnie marginalny (pomijalny) wpływ na ich wydajność, bo przecież dotyczyło szkolenia na wymagające odpowiedniego doświadczenia, wiedzy i odpowiedzialności stanowisko pracy (maszynista pociągu pasażerskiego).

Dowody w postaci zanonimizowanych zestawień wynagrodzeń pracowniczych dla potrzeby wyliczenia średnich dla poszczególnych grup są wiarygodne i nie budzą wątpliwości.

Za miarodajne sąd uznał przykładowe, rynkowe koszty szkoleń na potrzeby wyliczenia kosztu szkolenia na licencję i uzyskania licencji maszynisty. Kryterium cen rynkowych jest ogólnie powszechnie stosowanym w praktyce orzeczniczej sądów stosujących prawo cywilne miernikiem wielu roszczeń cywilnoprawnych (w szczególności odszkodowawczych). Pozwany nie przedstawił dowodów wskazujących na to, że tego rodzaju szkolenia były tańsze lub darmowe.

Zeznania przesłuchanych świadków nie wniosły istotnych okoliczności, stanowiły jedynie ustny komentarz do czynności świadków związanych z przygotowaniem dokumentacji na potrzeby powództwa. Znaczna część ich zeznań dotyczy też okoliczności bezspornych lub uznanych wyraźnie przez pozwanego (w zakresie kosztów badań i szkoleń teoretycznych).

Podany przez pozwanego w trakcie zeznań fakt, że zdarzało się, że w czasie szkolenia praktycznego sam (bez obecności maszynisty) prowadził pociąg nie jest głównym przedmiotem niniejszego postępowania, choć z pewnością może budzić niepokój u osób będących potencjalnymi pasażerami kolei, o ile takie praktyki nie zostały wyeliminowane.

KWALIFIKACJA PRAWNA

Powództwo podlegało oddaleniu w zakresie żądania zwrotu wypłaconego pozwanemu **wynagrodzenia za wykonaną pracę** na podstawie zawartej z nim umowy o pracę z dnia 4 stycznia 2016 r. (27.407,36 zł). Poprawnie ustalona zgodnie z art. 65 § 1 k.c. w świetle wyników postępowania dowodowego wykładnia umowy stron z dnia 24 września 2015 r. w § 5 pkt 3 nie przewidywała wynagrodzenia pracowniczego jako podlegającego zwrotowi kosztu szkoleń. Zwrotowi miały podlegać wyłącznie koszty badań lekarskich oraz szkolenia na licencję i świadectwo maszynisty, a więc te, o których mowa w § 1 ust. 1 tej umowy.

Powództwo zostało wyraźnie **uznane** w zakresie żądania kosztów badań lekarskich (558,64 zł) oraz szkoleń teoretycznych (1.954 zł). Sąd był nim związany i nie stwierdził wad uznania (art. 213 § 2 k.p.c.).

Jeżeli chodzi o pozostałe składniki roszczenia (**koszt szkoleń praktycznych, stanowiskowych**, punkty 2) i 4) uzasadnienia pozwu), Sąd uznał powództwo także za zasadne. W sferze wykazania ich wysokości – odwołując się do wyników postępowania dowodowego – należy uznać, że zostało to dokonane przez powoda w sposób logiczny i przejrzysty (nie wymagający opinii biegłego). Sąd ma świadomość, że umowa stron nie zawierała wprost szczegółowej metodologii i wyliczenia tych roszczeń o zwrot kosztów. Nie były to też, co bezsporne – dodatkowe (realne) wydatki powoda, lecz zryczałtowany (na poziomie 30%) koszt zmniejszenia wydajności pracowników prowadzących szkolenia praktyczne. Wbrew ewentualnym zarzutom owo zmniejszenie wydajności poprzez przeniesienie części uwagi w trakcie pracy na osobę szkoloną jest ubytkiem ekonomicznym po stronie powoda, choć nie musi jednocześnie wiązać się z wadliwością pracy osoby szkolącej (np. maszynista szkolący musi prowadzić pociąg bezpiecznie i zgodnie z rozkładem, nawet jeżeli ma pod nadzorem osobę szkoloną). Zmniejszenie wydajności może więc wiązać się ze zwiększonym zmęczeniem szkolącego lub późniejszym wykonywaniem takich obowiązków, które mogą być przeniesione w czasie (np. sporządzanie dokumentacji itp.).

W ujęciu prawnym omawiane roszczenia są oparte na treści umowy stron i mieszczą się w granicach swobody umów (art. 353¹ k.c.). Nie są to roszczenia odszkodowawcze z kontraktu w sensie ścisłym (art. 471 k.c.) ani kara umowna w rozumieniu kodeksowym (art. 483-484 k.c.), choć posiadają cechy w pewnym stopniu upodabniające do obu tych instytucji. Po pierwsze – nie jest tu wymagane ściśle wykazanie szkody (podobnie jak w przypadku kary umownej), gdyż roszczenie to odwołuje się do zryczałtowanego ujęcia zmniejszonej wydajności pracowników szkolących. Z drugiej strony, zmniejszenie wydajności zdaniem Sądu miało charakter realny, gdyż szkolący w czasie pracy musieli zajmować się szkoleniem praktycznym pozwanego, a więc wykonywali także czynności inne, niż zwykły zakres obowiązków pracowniczych, w tym samych ramach czasowych. Istnieje więc niewątpliwie po stronie powoda ubytek o charakterze ekonomiczno-organizacyjnym, gdyż mimo nadkładów szkoleniowych nie pozyskał on wykształconego maszynisty jako stałego pracownika, a jednocześnie nie jest on placówką edukacyjną, dla którego dalsze losy szkolonych nie są istotne.

Wymagalność poszczególnych składników zasądzonych roszczeń wynika z faktu, że przedprocesowo powód nie wezwał pozwanego do zapłaty także kwoty 1.294,17 zł stanowiącej część kosztów szkoleń teoretycznych, stąd pozostała kwota stała się wymagalna po doręczeniu pozwanemu odpisu pozwu, przy czym z braku potwierdzenia daty odbioru odpisu pozwu przyjęto, że musiało to nastąpić przed dniem 18 lutego 2019 r., kiedy odpowiedź na pozew została już sporządzona (a nie od daty wniesienia pozwu).

Mając powyższe na uwadze orzeczono jak w **punkcie I** sentencji na mocy art. 353¹ k.c. w zw. z § 5 ust. 3 umowy stron z dnia 24 września 2015 r. w zw. z art. 481 § 1 i § 2 k.c. w zw. z art. 455 k.c.

W pozostałym zakresie powództwo oddalono jako niezasadne, na podstawie art. 353¹ k.c. w zw. z § 5 ust. 3 umowy stron z dnia 24 września 2015 r. a contrario, art. 455 k.c. a contrario (**punkt II**).

W zakresie wyraźnie uznanym wyrokowi w punkcie I. nadano rygor natychmiastowej wykonalności zgodnie z art. 333 § 1 pkt 2 k.p.c. (**punkt IV**).

KOSZTY

Ponieważ proporcja wygranej/przegranej stron jest bardzo zbliżona, koszty stron wzajemnie zniesiono na mocy art. 100 k.p.c. (punkt III.). Przepis ten nie ma zastosowania wyłącznie do idealnego arytmetycznego zniesienia się kosztów, lecz Sąd ma pewną swobodę zastosowania tej odrębnej zasady rozstrzygnięcia kosztów procesu. Nie ma też konieczności jednoczesnego odwoływania się do np. zasady słuszności (art. 102 k.p.c.).